Poznatky a skúsenosti z dodržiavania elektrotechnických predpisov v OS SR

Peter MATEJ

Podľa *§ 6 ods. (1)* zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky je riadenie ozbrojených síl proces, v ktorom vláda a ministerstvo obrany v rozsahu svojej pôsobnosti rozhodujú o použití ozbrojených síl, usmerňujú činnosť ozbrojených síl, určujú celkové početné stavy vojakov a zamestnancov, rozmiestnenie ozbrojených síl a vo vymedzenom rozsahu vykonávajú kontrolu ich činnosti.

Ministerstvo obrany podľa *§ 6 ods. (3), písm. i)* zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky, pri riadení ozbrojených síl vykonáva overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti vyhradených technických zariadení a technických zariadení používaných v ozbrojených silách. Podľa *písm. j)* tohto odseku a paragrafu ministerstvo obrany plní ďalšie úlohy stanovené osobitnými predpismi (napríklad úlohy stanovené podľa § 12, zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a o organizácii ústrednej štátnej správy, v znení zákona č. 143/2002 Z. z.).

Ministerstvo obrany, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy sa riadi Organizačným poriadkom Ministerstva obrany Slovenskej republiky č. p.: TPP evid. č. 1/36-244/2006 v ktorom sú ustanovené kompetencie a pôsobnosť pre jednotlivé sekcie, úrady a zariadenia podľa organizačnej štruktúry ministerstva, pre výkon činnosti ústredného orgánu štátnej správy.

Sekcia majetku a infraštruktúry (SEMaI) sa člení na:

a) odbor infraštruktúry a prevádzky,
b) odbor správy majetku,
c) **odbor dozorných činností a inšpektorát práce Trenčín**,
d) sekretariát.

Odbor dozorných činností a inšpektorát práce Trenčín (OdDČIP) sa člení na:

a) oddelenie inšpekcie práce a dozoru nad bezpečnosťou technických zariadení,
b) oddelenie energetickej inšpekcie, požiarneho dozoru a metrológie,
c) oddelenie energetickej efektívnosti budov.

Odbor dozorných činností a inšpektorát práce Trenčín, podľa článku 55 e) Organizačného poriadku Ministerstva obrany Slovenskej republiky plní najmä tieto úlohy:

a) vykonáva štátnu správu a plní úlohy správneho orgánu v oblasti inšpekcie práce podľa zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ďalej v oblasti energetickej inšpekcie podľa zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v oblasti požiarneho dozoru a ochrany pred požiarmi podľa zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov v rezorte ministerstva obrany,

b) v oblasti inšpekcie práce, energetickej inšpekcie a požiarneho dozoru overuje odbornú spôsobilosť fyzických osôb a právnických osôb; vydáva a odoberá osvedčenia a oprávnenia na činnosti v rezorte ministerstva obrany,

c) preveruje odbornú spôsobilosť osôb na funkciu inšpektorov práce, inšpektorov energetickej inšpekcie a inšpektorov požiarneho dozoru; pri splnení požadovaných podmienok im vydáva osvedčenia a pri závažnom porušení povinností im odoberá osvedčenia,

d) vydáva osvedčenia alebo stanoviská o tom, či stroje, zariadenia, pracovné prostriedky, materiály, výstroj a výzbroj pred zavedením do ozbrojených síl Slovenskej republiky spĺňajú požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia, protipožiarnu bezpečnosť a na hospodárne využívanie energií,

e) určuje vyhradené technické zariadenia používané v rezorte ministerstva obrany,

f) spolupracuje s ostatnými štátnymi inšpekčnými a dozornými orgánmi na základe dvojstranných zmlúv o spolupráci alebo na základe poverenia a zabezpečuje účasť vymenovaných zamestnancov v medzirezortných komisiách so zameraním na oblasť inšpekcie práce,

g) rozhoduje o spracovaní analýzy nebezpečenstva vzniku požiaru vo vojenských objektoch ako podkladu na rozhodnutie o zriadení alebo zrušení vojenskej hasičskej jednotky,

h) za rezort ministerstva obrany spracúva a vyhodnocuje údaje o pracovných úrazoch na štatistické účely,

i) vedie evidenciu inšpektorov práce, inšpektorov energetickej inšpekcie, inšpektorov požiarneho dozoru, náčelníkov požiarnej ochrany, inšpektorov bezpečnosti technických zariadení, revíznych technikov a revíznych miest, metrologických pracovísk a metrológov v rezorte ministerstva obrany,

j) organizuje a vykonáva odbornú prípravu náčelníkov požiarnej ochrany v kumulovaných funkciách a vydáva im osvedčenia o spôsobilosti na výkon funkcie,

k) poskytuje vedúcim zamestnancom poradenstvo v rozsahu základných informácií a podieľa sa na vzdelávaní v oblasti ochrany práce v rezorte ministerstva obrany,

l) vypracúva správu o stave bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a o činnosti orgánov štátnej správy v pôsobnosti MO SR v oblasti inšpekcie práce,

m) plánuje, koordinuje a riadi metrologické zabezpečenie a vykonáva metrologický dohľad nad metrologickým laboratóriom, metrologickými pracoviskami a metrologický dozor v rezorte ministerstva obrany,

n) vykonáva audit metrologického laboratória a metrologického pracoviska na dosahovanie správnosti merania a udeľuje im akreditačné osvedčenie,

o) uplatňuje požiadavky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, požiarnej bezpečnosti a energetickej hospodárnosti pri povoľovaní a uvádzaní stavieb a technologických zariadení do prevádzky,

p) plánuje, koordinuje a riadi energetickú hospodárnosť budov v rezorte ministerstva obrany,

q) vykonáva úlohy vyplývajúce z funkcie hlavného energetika MO SR v oblasti energetického hospodárstva, zodpovedá za efektívny rozvoj energetického hospodárstva, vypracúva koncepciu energetickej efektívnosti a akčné plány energetickej efektívnosti pre rezort ministerstva obrany,

r) vykonáva analýzu technického stavu energetických zariadení, usmerňuje a koordinuje dodržiavanie racionalizácie hospodárenia s palivami a energiami,

s) zabezpečuje úlohy spojené s realizáciou energetickej certifikácie budov v rezorte ministerstva obrany,

t) zisťuje tepelno-technické vlastnosti budov plánovaných na zatepľovanie alebo preveruje kvalitu realizovaného zateplenia na základe termovízneho merania,

u) vykonáva pravidelnú kontrolu kotlov, vykurovacích sústav a klimatizačných systémov z hľadiska energetickej efektívnosti,

v) spracúva štatistické údaje a hlásenia v súlade so zákonom č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 17/2007 Z. z.,

w) vypracúva interné normatívne akty, vydáva metodické pokyny a opatrenia v oblasti prevádzky a zaistenia bezpečnosti technických zariadení, v oblasti energetickej inšpekcie, v oblasti požiarneho dozoru a ochrany pred požiarmi, v oblasti metrológie a v oblasti energetickej efektívnosti budov v rezorte ministerstva obrany.

Zákon č. 125/2006 Z. z.

o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov

VYKONÁVANIE INŠPEKCIE PRÁCE

Podľa § 4 zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ***inšpekciu práce na pracoviskách*** *Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Policajného zboru, Hasičského a záchranného zboru,* ***Ministerstva obrany Slovenskej republiky, Ozbrojených síl Slovenskej republiky****, Zboru väzenskej stráže a justičnej stráže Slovenskej republiky, Železničnej polície a Colnej správy Slovenskej republiky* ***vykonávajú ich orgány inšpekcie práce.***

ŠTÁTNY ODBORNÝ DOZOR = INŠPEKCIA PRÁCE

Podľa § 22, ods. (2) zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, *ak sa vo všeobecne záväzných právnych predpisoch používa* ***pojem štátny odborný dozor*** *v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vykonávaný podľa doterajších predpisov,* ***rozumie sa tým inšpekcia práce.***

Zákon č. 124/2006 Z. z.

o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov

KONTROLNÁ ČINNOSŤ (§9)

Podľa § 9 zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

(1) Zamestnávateľ je povinný sústavne kontrolovať a vyžadovať dodržiavanie právnych a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, zásad bezpečnej práce, ochrany zdravia pri práci, bezpečného správania na pracovisku a bezpečných pracovných postupov, najmä kontrolovať:

a) stav bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vrátane stavu bezpečnosti technických zariadení; na ten účel v intervaloch určených osobitnými predpismi zabezpečovať kontrolu, meranie a hodnotenie faktorov pracovného prostredia, úradné skúšky, odborné prehliadky a odborné skúšky vyhradených technických zariadení,

b) či zamestnanec nie je v pracovnom čase pod vplyvom alkoholu, omamných látok alebo psychotropných látok a či dodržiava určený zákaz fajčenia v priestoroch zamestnávateľa,

c) činnosť zamestnanca na odlúčenom pracovisku a zamestnanca, ktorý pracuje na pracovisku sám,

d) riadne používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov, ochranných zariadení a iných ochranných opatrení.

(2) Zamestnávateľ je povinný odstraňovať nedostatky zistené kontrolnou činnosťou.

Inšpekcia práce MO SR u zamestnávateľov, (ktorými sú v rezorte ministerstva obrany a OS SR riaditelia PSB–posádková správa budov, útvarov a zariadení v pôsobnosti MO SR, velitelia útvarov a zariadení v pôsobnosti OS SR a pod.) **preveruje** svojou kontrolnou činnosťou stav a úroveň dodržiavania BOZP, vrátane stavu bezpečnosti technických zariadení.

Kontrolnou činnosťou boli zistené nedostatky najmä pri používaní ochranných pracovných prostriedkov, ochranných zariadení a ochranných opatrení. Tento nedostatok je zapríčinený v najväčšej miere nedostatkom finančných prostriedkov na nákup týchto komodít. V prípade, že pracovníci majú tieto ochranné pomôcky sú tieto prostriedky zostarnuté, nevyhovujúce, po platnej expiračnej lehote, alebo nefunkčné.

Rapídne sa znížil počet prípadov zamestnancov, ktorí boli v pracovnom čase pod vplyvom alkoholu. Zamestnanci sú povinní sa podrobiť pri podozrení požitia alkoholu dychovej skúške, ktorú vykonáva Vojenská polícia na požiadanie riadiaceho pracovníka. Tento pozitívny trend je zapríčinený najmä veľkou mierou nezamestnanosti v SR a rôznymi záťažovými situáciami, ktoré sa ventilujú požívaným alkoholu na pracoviskách.

Čo sa týka stavu **bezpečnosti technických zariadení**, nedostatky sa prejavujú:

- v nedostatočnej údržbe zariadení,
- vo vedení dokumentácie VTZ,
- chýbajú východiskové revízie,
- periodické revízie nie sú vykonávané v stanovených lehotách (meškajú termíny vykonania revízie),
- nie všetky revízie spĺňajú štandard revíznej správy ako po formálnej i obsahovej stránke (v správe sa revízny technik odvoláva na neplatné normy, alebo nesprávny článok STN. Revízny technici si revíznu správu nechávajú schvaľovať svojim nadriadeným zamestnancom, namiesto uvedenia v RS „prevádzkovateľ vzal na vedomie“ uvádzajú „schvaľujem“...

PRÁVA A POVINNOSTI ZAMESTNANCOV (§ 12)

(1) Zamestnanec má právo:

a) prerokúvať so zamestnávateľom všetky otázky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci súvisiace s jeho prácou; v prípade potreby možno po vzájomnej dohode prizvať na rokovanie aj odborníkov v danom odbore,

b) odmietnuť vykonať prácu alebo opustiť pracovisko a odobrať sa do bezpečia, ak sa dôvodne domnieva, že je bezprostredne a vážne ohrozený jeho život alebo zdravie, alebo život alebo zdravie iných osôb.

Inšpekcia práce MO SR rieši podnety a sťažnosti zo strany zamestnancov v pracovnoprávnych vzťahoch so zamestnávateľom. Ide hlavne o sťažnosti, ktoré sa týkajú rozviazania pracovného pomeru, alebo nepredĺženie pracovnej zmluvy so zamestnancom. Právo, ktoré majú zamestnanci podľa § 12, ods. 1 zákona č. 124/2006 Z. z. voči zamestnávateľom sa v rezorte veľmi nevyužíva. Odmietnuť vykonať prácu podľa § 12, ods. 1, písm. b) zákona č. 124/2006 Z. z. zamestnancami, ktorými sú profesionálny vojaci, je podľa tohto zákona už v inej rovine riešené vojenskými predpismi, prísahou a pod.

Povinnosti zamestnanca podľa § 12, ods. 2 zákona č. 124/2006 Z. z., sú porušované, alebo vykazujú nedostatky v rezorte obrany a OS SR. Podľa štatistík NIP sú obdobné ako v civilnom sektore. V tejto oblasti sú predpisy porušované napr. obsluha na vykonávanie činnosti nemá osvedčenie, alebo preukaz obsluhy (alebo je po dobe platnosti), alebo osoba nebola preukázateľne poučená (nebol vyhotovený zápis o poučení). Nedostatky boli zistené pri používaní osobných ochranných prostriedkov určeným spôsobom. Oblasť kontroly, ktorej náplňou sú povinnosti zamestnanca a ich dodržovanie, patrí do kompetencie zamestnávateľa a pri inšpekciách BOZP inšpektorom práce MO SR.

BEZPEČNOSŤ STAVIEB, PRACOVNÝCH PRIESTOROV, PRACOVNÝCH PROSTRIEDKOV A PRACOVNÝCH POSTUPOV (§ 13)

(1) Technická dokumentácia pracovných prostriedkov a pracovných postupov, ktoré sa používajú pri práci, musí obsahovať požiadavky podľa osobitných predpisov15) a požiadavky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pri ich výrobe, preprave, montáži, inštalácii, prevádzke, používaní, údržbe, oprave, rekonštrukcii a likvidácii. Technická dokumentácia stavieb musí obsahovať požiadavky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na prípravu, výstavbu, prestavbu a ich budúcu prevádzku. Súčasťou technickej dokumentácie je aj návod na bezpečné používanie a údržbu a podmienky vykonávania kontrol a prehliadok.

(2) Zamestnávateľ je povinný počas užívania stavieb a ich súčastí, pracovných priestorov, prevádzky pracovných prostriedkov a používania pracovných postupov zabezpečiť vedenie predpísanej technickej dokumentácie tak, aby zodpovedala skutočnému stavu.

Inšpekcia práce MO SR, podľa § 13, zákona č. 124/2006 Z. z., vykazuje najviac nedostatkov vo vedení predpísanej technickej dokumentácie, ktorá nezodpovedá skutočnému stavu, alebo vyhotoveniu. Po oprave zariadenia, kedy došlo k zmenám oproti pôvodnej dokumentácii sa tieto nezaznačia do dokumentácie, čím táto dokumentácia nevyjadruje skutočný stav zariadenia. Chýbajú protokoly o určení triedy vonkajších vplyvov, alebo ak sú vyhotovené tak sú s nedostatkami a nepresnosťami.

OVEROVANIE PLNENIA POŽIADAVIEK BEZPEČNOSTI TECHNICKÝCH ZARIADENÍ (§ 14)

(1) Overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení zahŕňa:

a) overovanie odbornej spôsobilosti zamestnávateľa na odborné prehliadky a odborné skúšky a opravy vyhradeného technického zariadenia podľa právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, na plnenie tlakovej nádoby na dopravu plynov vrátane plnenia nádrží motorového vozidla plynom a vydávanie oprávnení na tieto činnosti,

b) vykonávanie prehliadky, riadenie a vyhodnocovanie alebo vykonávanie úradnej skúšky a inej skúšky podľa právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na vyhradených technických zariadeniach vrátane označenia vyhradeného technického zariadenia a vydávanie príslušných dokladov,

c) overovanie odborných vedomostí fyzickej osoby na vykonávanie skúšky, odborných prehliadok a odborných skúšok, oprav a obsluhy vyhradeného technického zariadenia podľa právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a vydávanie osvedčenia alebo preukazu na tieto činnosti a

d) posudzovanie, či technické zariadenia, materiál, projektová dokumentácia stavieb s technickým zariadením a jej zmeny, dokumentácia technických zariadení a technológií spĺňajú požiadavky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a vydávanie odborného stanoviska.

(2) Plnenie požiadaviek bezpečnosti technických zariadení podľa odseku 1 je oprávnená overovať právnická osoba, ktorá má oprávnenie vydané Národným inšpektorátom práce (ďalej len "oprávnená právnická osoba"). Činnosť oprávnenej právnickej osoby sa nevzťahuje na technické zariadenia podliehajúce dozoru orgánov podľa osobitných predpisov)

Inšpekcia práce MO SR podľa § 14, zákona č. 124/2006 Z. z., a HLAVY II a III, predpisu Všeob-21-2, overuje činnosť odborných pracovísk (RM – revízne miesta), ktoré zriaďujú velitelia (náčelníci, riaditelia) útvarov a zariadení rezortu ministerstva obrany a OS SR na základe oprávnenia na činnosť vydaného IP MO SR, po preverení odbornej spôsobilosti. Podľa HLAVY IV – Odborná spôsobilosť pracovníkov na činnosť na elektrických zariadeniach, predpisu **Všeob-21-2**, overovanie odbornej spôsobilosti v elektrotechnike vykonáva IP MO SR v spolupráci s pracoviskami rezortu obrany, ktorým ho vydal inšpektor pre bezpečnosť EZ na základe schváleného projektu ***„Oprávnenie na výchovu a vzdelávanie“.***

Po reorganizačných zmenách v rezorte obrany bola zrušená OVŠ Mokraď a odlúčené pracovisko OVŠ Košice. Tieto pracoviska nahradil **Prápor výcviku Martin**. Pracoviská na výchovu a vzdelávanie sú dislokované v Martine – Prápor výcviku školí personál pre útvary veliteľstva pozemných síl (vydané Oprávnenie na výchovu a vzdelávanie evid. č.: **015-V-09/IEZ01-opr/EZ/VVZ-82-84-87-98**) a jeho odlúčené pracovisko Prápor výcviku – SVLO Prešov školí personál pre útvary veliteľstva vzdušných síl (vydané Oprávnenie na výchovu a vzdelávanie evid. č.: **008-V-09/IEZ01-opr/EZ/VVZ-82-84-87-98**) a pracovisko ZaSKIS Trenčín školí pre útvary personál spojárov a KIS, veliteľstva síl výcviku a podpory (vydané oprávnenie na výchovu a vzdelávanie evid. č.: **003-V-10/IEZ01-opr/EZ/VVZ-82-84-87-98**/pp). **Tieto pracoviská odborne a metodicky riadi IP MO SR.** Pracoviská školia najmä zamestnancov, mužstvo a poddôstojníkov, ktorí obsluhujú VTZ-EZ. Po vyškolení a overení znalostí im vydávajú preukaz obsluhy. Ďalej školia a overujú odbornú spôsobilosť elektrotechnikov, samostatných elektrotechnikov, elektrotechnikov na riadenie činnosti alebo prevádzky. Žiadatelia, ktorí splnili podmienky preverenia odbornej spôsobilosti, na základe predložených dokumentov a výsledkov hodnotenia skúšky od školiaceho pracoviska, vydá inšpektor pre bezpečnosť EZ pre úspešných žiadateľov osvedčenie o odbornej spôsobilosti v elektrotechnike.

Školiace pracovisko elektrotechnikov (ŠPE) na Akadémii ozbrojených síl gen. Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši (ďalej len **„ŠPE“**), školí a overuje odbornú spôsobilosť elektrotechnikov, samostatných elektrotechnikov, elektrotechnikov na

riadenie činnosti alebo prevádzky. Tieto školenia sú organizované pre študentov akadémie, zamestnancov, dôstojníkov a práporčíkov rezortu ministerstva obrany a civilného sektoru za úhradu (udelená akreditácia NIP). Po úspešnom overení odbornej spôsobilosti, **ŠPE** vydá príslušné osvedčenie o odbornej spôsobilosti v elektrotechnike. **ŠPE**, na základe schváleného **Vzorového projektu na výchovu a vzdelávanie (Skupina 05.2) čl. 89-91 Všeob-21-2** má inšpektorom pre bezpečnosť elektrických zariadení MO SR vydané oprávnenie na výchovu a vzdelávanie evid. č.: **009-V-09/IEZ01-opr/EZ/VVZ-82-84-87-90.**

V spolupráci s Ministerstvom obrany SR (SEMaI/OdDČIP) **ŠPE** organizuje školenia a preškoľovania (AOP) revíznych technikov/projektantov a konštruktérov v súlade s vojenskými predpismi a nariadeniami pre potreby rezortu obrany. Uvedenú činnosť vykonáva inšpektor pre bezpečnosť elektrických zariadení MO SR **(Odbor dozorných činností a inšpektorát práce MO SR Trenčín)**, lektori ŠPE **(Školiaceho pracoviska elektrotechnikov pri AOS generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši)** v priestoroch–učebniach AOS - Centra vzdelávania. Úspešným uchádzačom po preverení odbornej spôsobilosti vydá **inšpektor** pre bezpečnosť elektrických zariadení MO SR **„Osvedčenie o odbornej spôsobilosti v elektrotechnike – revízny technik.“**

OPRÁVNENIE NA ČINNOSŤ (§ 15)

(1) Odborné prehliadky a odborné skúšky a opravy vyhradeného technického zariadenia podľa právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a plnenie tlakovej nádoby na dopravu plynov vrátane plnenia nádrže motorového vozidla plynom môže pre inú fyzickú osobu alebo pre inú právnickú osobu vykonávať len zamestnávateľ, ktorý má oprávnenie na činnosť (ďalej len "oprávnenie").

(2) Na činnosti podľa odseku 1 vydáva oprávnenie oprávnená právnická osoba na základe písomnej žiadosti.

Oprávnenie na činnosť **pre pracoviská v rezorte obrany** vydáva inšpektor pre bezpečnosť elektrických zariadení MO SR na základe žiadosti o zriadenie „Revízneho miesta“ na činnosť podľa ods. 1, § 16, po preverení splnenia požiadaviek podľa ods. 2, § 16 a samotnej miestnej obhliadky pracoviska, jeho kontroly technického vybavenia či je v súlade s informáciami uvedenými v žiadosti. Pri splnení podmienok inšpektor pre bezpečnosť elektrických zariadení MO SR vydá **„Oprávnenie na činnosť“**, ktorého platnosť je na dobu piatich rokov. Po skončení doby platnosti žiadateľ podáva žiadosť o predĺženie platnosti oprávnenia.

Pre civilné firmy, právnické osoby, živnostníkov a osoby, ktoré vykonávajú činnosť podľa ods. 1, § 16 pre potreby rezortu obrany sa vyžaduje (podľa č. p.: **SEKO-IMO-57-22/2008 – Zabezpečenie odborných prehliadok, odborných skúšok a opráv vyhradených technických zariadení)** platné *oprávnenie - osvedčenie o odbornej spôsobilosti* na predmetnú činnosť, vydané riadiacim orgánom inšpekcie práce MO SR.

Nadobudnutím účinnosti zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z, o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, bola vyňatá pôsobnosť civilných orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce z pracovísk Ministerstva obrany SR a ozbrojených síl SR a v zmysle ustanovenia § 2 ods. 4 tohto zákona na týchto pracoviskách vykonávajú dozor rezortné orgány inšpekcie práce.

Nadobudnutím účinnosti zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v § 14 určuje spôsob overovania plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení a taktiež v ods. 2 vlastný výkon oprávnenej právnickej osoby sa nevzťahuje na technické zariadenia podliehajúce dozoru rezortných orgánov. To znamená, že v rezorte ministerstva obrany vykonávanie overovania plnenia požiadaviek bezpečnosti vyhradených technických zariadení a technických zariadení používaných v ozbrojených silách je realizované v súlade s § 6 ods. 3 písm. i) zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách SR.

V zmysle vyššie uvedeného je potrebné aby bolo zabezpečené:

a) **oprávnenie na činnosť** na vyhradených technických zariadeniach na vykonávanie odborných prehliadok, odborných skúšok (revízií) a opráv stabilných vyhradených technických zariadení (tlakových, zdvíhacích, elektrických a plynových) na plnenie tlakových nádob na dopravu plynov vrátane plnenia nádrží motorových vozidiel plynom (tak ako sú rozdelené v služobnom predpise Všeob-21-2) v útvaroch a organizáciách rezortu obrany (pre právnické osoby),

b) **osvedčenie o odbornej spôsobilosti** pre fyzické osoby, ktoré sú podnikateľmi a nie sú zamestnávateľmi vydané príslušnými riadiacimi orgánmi inšpekcie práce MO SR.

Z uvedeného dôvodu je potrebné dôsledne dbať na to, aby pri zabezpečovaní vyššie uvedených činností, zabezpečovaných najmä dodávateľským spôsobom prostredníctvom právnických alebo fyzických osôb z civilného sektoru, vlastnili platné oprávnenie - osvedčenie o odbornej spôsobilosti na predmetnú činnosť, vydané riadiacim orgánom inšpekcie práce MO SR.

N MO č. 46/2009

Nariadenie ministra obrany Slovenskej republiky č. 46/2009 o inšpekcii práce, energetickej inšpekcii a požiarnom dozore

Nariadenie ministra obrany Slovenskej republiky o inšpekcii práce, energetickej inšpekcii a požiarnom dozore má cieľ vymedziť štruktúru orgánov inšpekcie, plnenie úloh, činnosť, práva, povinnosti a spôsob vymenúvania a odvolávania inšpektorov.

V tejto časti je potrebné uviesť do pozornosti niektoré články tohto nariadenia v súvislosti s výkonom a činnosťou inšpekcie práce pre vyhradené technické zariadenia elektrické, so zameraním sa na kompetencie inšpektora pre bezpečnosť elektrických zariadení v rezorte Ministerstva obrany a Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Čl. 2
Základné ustanovenia

(1) Výkon štátnej správy v oblasti inšpekcie práce, energetickej inšpekcie, ochrany pred požiarmi a výkon štátneho dozoru sa zabezpečuje dozornými orgánmi ministerstva obrany (ďalej len „dozorný orgán“).

(2) Dozornú činnosť vykonávajú inšpektori práce, inšpektori energetickej inšpekcie a inšpektori požiarneho dozoru. Dokumenty vydávané v súvislosti s dozornou činnosťou sa označujú úradnou pečiatkou so štátnym znakom.

(3) Dozorné orgány pri výkone dozoru vo svojej oblasti plnia úlohy správneho orgánu. Proti rozhodnutiu dozorného orgánu sa možno odvolať. Na konanie o odvolaní sa vzťahuje zákon o správnom konaní.

(4) Inšpekcia práce sa nevykonáva na pracoviskách Vojenského spravodajstva.

PRÍLOHA Č. 2
k nariadeniu ministra obrany Slovenskej republiky č. 46/2009

Čl. 4
Ďalšie činnosti orgánov inšpekcie práce

Inšpektori práce a inšpektori pre bezpečnosť technických zariadení v rámci riadenia inšpekcie práce plnia najmä tieto úlohy:

a) vypracúvajú koncepčné materiály, programové materiály a návrhy na zlepšenie stavu v oblasti ochrany pred nepriaznivými účinkami práce,
b) vydávajú oprávnenie fyzickej osobe alebo právnickej osobe na výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany pred nepriaznivými účinkami práce a v prípade porušenia podmienok na vydanie oprávnenia alebo porušenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci odoberajú oprávnenia, ktoré vydali,
c) odborne usmerňujú výchovu a vzdelávanie v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
d) spracúvajú a vyhodnocujú údaje o závažných pracovných úrazoch na štatistické účely,
e) podieľajú sa na medzinárodnej spolupráci v oblasti ochrany pred nepriaznivými účinkami práce,
f) vydávajú osvedčenia alebo stanoviská o tom, či výstroj, stroje, zariadenia a materiály pred zavedením do ozbrojených síl Slovenskej republiky spĺňajú požiadavky na bezpečnosť pri práci,
g) spolupracujú so štátnymi inšpekčnými a dozornými orgánmi na základe dvojstranných zmlúv o spolupráci alebo na základe poverenia,
h) overujú odbornú spôsobilosť pracoviska na vykonávanie odborných prehliadok, odborných skúšok a opráv vyhradených technických zariadení, plnenia tlakovej nádoby na dopravu plynov vrátane plnenia nádrží motorového vozidla plynom a vydávajú oprávnenia na tieto činnosti; v prípade porušenia podmienok na vydanie oprávnenia alebo porušenia zásad bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci odoberajú oprávnenia, ktoré vydali,
i) overujú odbornú spôsobilosť fyzických osôb na odborné prehliadky, odborné skúšky, opravy a obsluhu vyhradených technických zariadení a vydávajú im osvedčenia o odbornej spôsobilosti; v prípade porušenia zásad bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci odoberajú osvedčenia, ktoré vydali,
j) vypracúvajú predpisy, vydávajú metodické pokyny a opatrenia na prevádzku a zaistenie bezpečnosti technických zariadení,
k) určujú technické zariadenia používané v rezorte ministerstva obrany, ktoré sa považujú za vyhradené technické zariadenia,
l) vykonávajú dozor nad dodržiavaním právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie ochrany práce, pracovných podmienok zamestnancov vrátane predpisov upravujúcich faktory pracovného prostredia a vykonávajú dozor nad dodržiavaním záväzkov, ktoré vyplývajú z kolektívnych zmlúv,
m) dozerajú, či požiadavkám ochrany pred nepriaznivými účinkami práce zodpovedá
    1. výber, umiestnenie, usporiadanie, používanie, udržiavanie a kontrola pracoviska, pracovného prostredia, pracovných prostriedkov a ochranných prostriedkov,
    2. pracovný postup, pracovný čas, organizácia ochrany pred nepriaznivými účinkami práce a systém jej riadenia,
n) vyšetrujú príčiny vzniku závažného pracovného úrazu, bezprostrednej hrozby závažnej priemyselnej havárie a závažnej priemyselnej havárie,
o) uplatňujú záväzným stanoviskom požiadavky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pri povoľovaní a kolaudácii stavieb, technických zariadení a ich zmien,
p) preverujú dodržiavanie rozsahu a podmienok určených v oprávneniach a osvedčeniach,

q) posudzujú, či technické zariadenia, materiál, projektová dokumentácia stavieb s technickým zariadením a jej zmeny, dokumentácia technických zariadení a technológií spĺňajú požiadavky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a vydávajú o tom odborné stanoviská,
r) vypracúvajú a vyhodnocujú plány svojej inšpekčnej činnosti,
s) vykonávajú prehliadky, riadia a vyhodnocujú alebo vykonávajú opakované úradné skúšky a iné skúšky na technických zariadeniach vrátane označenia vyhradeného technického zariadenia a vydávania príslušných dokladov,
u) vedú vo svojej pôsobnosti evidenciu odborných pracovníkov – ***revíznych technikov****.*

Všeob-21-2

Štátny odborný technický dozor v rezorte ministerstva obrany

Vojenský predpis **Všeob-21-2** je bezpečnostným predpisom, ktorý upravuje všeobecné požiadavky a ustanovuje všeobecné podmienky, ktoré musia byť splnené z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, pri projektovaní, konštruovaní, výrobe, montáži, pri opravách, rekonštrukciách, odborných prehliadkach a odborných skúškach na elektrických, plynových, tlakových a zdvíhacích zariadeniach, ako aj pri prevádzke týchto zariadení.

Predpis sa vzťahuje na objekty rezortu Ministerstva obrany a Ozbrojených síl Slovenskej republiky a technické zariadenia, ktoré sú súčasťou týchto objektov, vrátane vojenskej techniky.

Štruktúra predpisu Všeob-21-2 je koncipovaná:

HLAVA 1: Všeobecné ustanovenia
HLAVA 2: Organizácia štátneho odborného technického dozoru v rezorte ministerstva obrany
HLAVA 3: Dozor nad bezpečnosťou technických zariadení
HLAVA 4: Odborná spôsobilosť pracovníkov na elektrických zariadeniach
HLAVA 5: Prechodné ustanovenia
PRÍLOHY: 1 až 19

V rezorte Ministerstva obrany a Ozbrojených síl Slovenskej republiky prebiehajú neustále zmeny organizačných štruktúr. Tieto reorganizácie komplikujú legislatívny proces v oblasti tvorby a novelizácie predpisov.

Nariadenie ministra obrany Slovenskej republiky č. 46/2009 o inšpekcii práce, energetickej inšpekcii a požiarnom dozore, reaguje na súčasne platné predpisy, ktorým upresňuje niektoré neaktuálne pojmy a definície uvedené najmä v HLAVE 1 a v HLAVE 2 predpisu Všeob-21-2.

Vytvoriť nový predpis v neustále meniacich sa legislatívnych podmienkach a permanentných organizačných zmenách nie je jednoduché. Vydanie nového predpisu má definované presné pravidlá a postupy na jeho tvorbu. Tieto sú odborne a časovo náročné, ohľadom aj na často sa meniacu štátnu legislatívu.

Z tohto dôvodu Odbor dozorných činností a inšpektorát práce MO SR vypracoval Nariadenie MO SR č. 46/2009, ktoré minister obrany podpísal 19. júna 2009 pre aktualizáciu niektorých častí predpisu Všeob-21-2.

Ďalšie podmienky, zahŕňajúce oblasť týkajúcu sa elektrických zariadení v HLAVE 3 a v HLAVE 4 predpisu Všeob-21-2, budú spresnené v pripravovanom **„METODICKOM POKYNE INŠPEKCIE PRÁCE MINISTERSTVA OBRANY SR PRE ELEKTRICKÉ ZARIADENIA“.**

SLOVENSKÉ TECHNICKÉ NORMY (STN)

Vykonávanie revízií v rezorte ministerstva obrany a OS SR

V rezorte ministerstva obrany a OS SR sa vykonávajú podľa platných STN:
– východiskové revízie;
– pravidelné revízie;
– úradné skúšky.

Ohľadom revízií vzniká často polemika kto môže vykonávať podľa STN 33 1600 a STN 33 1610 revízie elektrického ručného náradia a elektrických spotrebičov, či revízny technik, samostatný elektrotechnik, elektrotechnik, alebo dokonca poučená osoba...?

Vyhláška MPSVaR SR č. 508/2009 Z. z. *ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie BOZP s technickými zariadeniami TZ, ZZ, EZ a PZ a ktorou sa ustanovujú technické zariadenia, ktoré sa považujú za vyhradené technické zariadenia* definuje v § 19 odbornú spôsobilosť na technickom zariadení elektrickom. V **§ 20, 21, 22, 23 a § 24** definuje rozsah činnosti pre tieto odborne spôsobilé osoby (tieto definície zahŕňa aj predpis Všeob-21-2).

STN 33 2000-6: 2007 Elektrické inštalácie nízkeho napätia. Časť 6: Revízia

Norma uvádza definície, citujem:
6.3.1 revízia (angl. **verification**): všetky opatrenia, ktorými sa kontroluje súlad elektrickej inštalácie s príslušnými požiadavkami HD 60364. (Poznámka: zahŕňa prehliadku, skúšanie a písanie správ.)
6.3.2 prehliadka (angl. **inspection**): kontrola elektrickej inštalácie s použitím všetkých zmyslov potrebných na zistenie správnosti výberu a montáže elektrických zariadení.
6.3.3 skúšanie (angl. **testing**): realizácia opatrení v elektrickej inštalácií, pomocou ktorých sa preukazuje jej spôsobilosť. (Poznámka: zahŕňa zisťovanie hodnôt, ktoré sa nedajú určiť prehliadkou, vhodnými meracími prístrojmi.)
6.3.4 písanie správy o revízii (angl. **reporting**): zaznamenávanie výsledkov prehliadky a skúšania.
62.1.6 Reviziu musí vykonávať osoba znalá, oprávnená na vykonávanie revízií.
(***Poznámka:*** požiadavky týkajúce sa kvalifikácie podnikov a osôb sa riešia na národnej úrovni.)
62.3.2 Správy musí zostaviť a podpísať alebo inak autorizovať oprávnená osoba alebo osoby.

STN 33 1500: 1990 Revízie elektrických zariadení

Táto norma je základnou normou pre vykonávanie revízií elektrických zariadení a zariadení pre ochranu pred účinkami atmosférickej a statickej elektriny. Táto norma platí pre všetky elektrické zariadenia, ktoré môžu ohroziť ľudské zdravie, úžitkové zvieratá alebo majetok a okolité prostredie, za stanovených podmienok prevádzky, elektrickým prúdom alebo napätím alebo javmi vyvolanými účinkami elektriny, ***pokiaľ iné ČSN/STN alebo predpisy orgánov štátnych odborných dozorov nestanovia pre zvláštne prípady odlišné požiadavky.***
V bode **6.1** Správa o revízii elektrického zariadenia musí obsahovať okrem iného ***meno a podpis revízneho technika s jeho evidenčným číslom.***
V prílohe normy STN 33 1500 je definícia revízie:
Revízia elektrického zariadenia – činnosť vykonávaná na elektrickom zariadení, pri ktorej sa prehliadkou, meraním a skúšaním zisťuje stav elektrického zariadenia z hľadiska jeho bezpečnosti. Súčasťou revízie je vypracovanie správy o revízii.

STN 33 1600: 1996 Revízie a kontroly elektrického ručného náradia počas používania

Účelom tejto normy je stanoviť odlišné požiadavky na revízie a kontroly náradia počas jeho používania, od požiadaviek základnej STN 33 1500.
Definícia revízie je uvedená v bode:
2.2.1 revízia náradia: súhrn úkonov, pri ktorých sa prehliadkou, meraním a skúšaním zisťuje stav náradia z hľadiska jeho bezpečnosti; súčasťou revízie náradia je vypracovanie dokladu o revízii náradia.

STN 33 1610: 2002 Revízie a kontroly elektrických spotrebičov počas používania

Účelom tejto normy je stanoviť požiadavky na kontroly a revízie elektrických spotrebičov, odlišné od požiadaviek STN 33 1500 a STN 33 1600, s cieľom zabezpečenia ochrany pred úrazom elektrickým prúdom a proti požiaru.

Definícia revízie je uvedená v bode:
3.1.2 revízia elektrického spotrebiča: súhrn úkonov, pri ktorých sa prehliadkou, meraním a skúšaním zisťuje stav spotrebiča z hľadiska bezpečnosti. Súčasťou revízie spotrebiča je vypracovanie dokladu o revízii.
5.3 Lehoty pravidelných kontrol a revízií elektrických spotrebičov sú stanovené v tabuľke 1.
POZNÁMKY:
5 Revízie pripevnených spotrebičov môže vykonávať iba **revízny technik**.

Upozornenie na používanie tejto normy

K **5.3** do poznámky **5** sa dopĺňa tento text:

Na Slovensku revíziu a kontrolu elektrických spotrebičov môžu vykonávať len osoby k tomu oprávnené podľa príslušných platných právnych predpisov.

Všetky vyššie citované normy majú spoločnú **definíciu revízie:**

Revízia elektrického zariadenia (elektrického ručného náradia, elektrického spotrebiča) je: činnosť vykonávaná na elektrickom zariadení, pri ktorej sa *prehliadkou, meraním a skúšaním* zisťuje stav elektrického zariadenia z hľadiska jeho bezpečnosti. Súčasťou revízie je vypracovanie správy o revízii.

Nadobudnutím účinnosti zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v § 14, ods. 1 určuje **spôsob overovania** plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení a taktiež v ods. 2, ustanovuje, že vlastný výkon oprávnenej právnickej osoby **sa nevzťahuje na technické zariadenia podliehajúce dozoru rezortných orgánov**.

To znamená, že v rezorte ministerstva obrany vykonáva Inšpekcia práce MO SR overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti vyhradených technických zariadení a technických zariadení používaných v ozbrojených silách, v súlade s § 6 ods. 3 písm. i) zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách SR. Na základe stanovených jednotlivých stupňov odbornej spôsobilosti v elektrotechnike podľa zákona, vyhlášky a odborného predpisu, ktoré sú v rezorte ministerstva obrany záväzné musia byť všetky druhy revízií vykonávané odborne spôsobilými pracovníkmi – **revíznymi technikmi**.

LITERATÚRA

[1] Zákon č. 321/2002 Z. z., o ozbrojených silách Slovenskej republiky

[2] Zákon č. 125/2006 Z. z., o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov

[3] Zákon č. 124/2006 Z. z., o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov

[4] Nariadenie ministra obrany Slovenskej republiky č. 46/2009, o inšpekcii práce, energetickej inšpekcii a požiarnom dozore

[5] Všeob-21-2 Štátny odborný technický dozor v rezorte ministerstva obrany

[6] STN 33 2000-6: 2007 Elektrické inštalácie nízkeho napätia. Časť 6: Revízia

[7] STN 33 1500: 1990 Revízie elektrických zariadení

[8] STN 33 1600: 1996 Revízie a kontroly elektrického ručného náradia počas používania

[9] STN 33 1610: 2002 Revízie a kontroly elektrických spotrebičov počas používania